

ການພັດທະນາ ແຕ່ກໂນໂລຊີພືດອາຫານສັດ ຮ່ວມກັບຊາວກະສິກອນ

ຈະປູກ,ຄຸ້ມຄອງແລະ ນຳໃຊ້ພືດອາຫານສັດ ແນວໃດ

ໂດຍ ເວີນເນີ ສະເຕີອ ແລະ ປີເຕີຣອນ

ແປ ແລະ ຮຽບຮຽງ ໂດຍ ພອນປະເສີດ ເພັງສະຫວັນ ແລະ ວຽງໄຊ ໄພຕະກຸນ.
ຈັດພິມ ໂດຍ ອົງການຄົ້ນຄ້ວາກະສິກຳສາກົນ ຂອງ ອົດສະຕາລີ ACIAR ແລະ ສູນຄົ້ນຄ້ວາ
ກະສິກຳເຂດ ຮ້ອນສາກົນ (CIAT).

ACIAR Monograph No. 89

ໂຄງການສົ່ງເສີມການປູກພືດອາຫານສັດໃຫ້ແກ່ຄອບຄົວຊາວກະຊິກອນ (FSP)

ໂຄງການສົ່ງເສີມການປູກພືດອາຫານສັດໃຫ້ແກ່ຄອບຄົວຊາວກະສິກອນ (FSP) ແມ່ນ ໂຄງການປະສານ ງານ ລະຫວ່າງ ຊາວກະສິກອນ, ພະນັກງານສົ່ງເສີມ ແລະ ນັກຄົ້ນຄ້ວາທົດລອງ ຢູ່ ສ ປ ປ ລາວ, ຫວຽດ ນາມ, ຈີນ, ອິນໂດເນເຊຍ, ຟີລິບປິນ, ມາເລເຊຍ ແລະ ໄທ. ໂຄງການ ແມ່ນ ໄດ້ ສຸມໃສ່ ການພັດທະນາ ເຕັກໂນໂລຊີພືດອາຫານສັດ ຮ່ວມກັບຊາວກະສິກອນ ທີ່ຢູ່ໃນເຂດພູດອຍ, ຊຶ່ງເປັນເຂດ ທີ່ ພືດອາຫານ ສັດ ມີຄວາມສຳຄັນ ແລະ ທຳແຮງ ໃນການປັບປຸງອາຫານສັດ ແລະ ການຄຸ້ມຄອງຊັບພະຍາກອນທຳມະ ຊາດ.

ນັບແຕ່ປີ 1995 ຫາ 1999, ໂຄງການສົ່ງເສີມການປູກພືດອາຫານສັດສຳລັບຊາວກະສິກອນ ແມ່ນ ໄດ້ຮັບ ທຶນຊ່ວຍເຫລືອ ຈາກ ອົງການຊ່ວຍເຫລືອສາກົນ ຂອງ ອົດສະຕາລີ (AusAID) ແລະ ໂຄງ ການ ດັ່ງກ່າວ ແມ່ນບໍລິຫານໂດຍ ສູນຄົ້ນຄ້ວາກະສິກຳເຂດຮ້ອນ (CIAT) ແລະ ອົງການຄົ້ນຄ້ວາ ວິທະຍາສາດ ແລະ ອຸດ ສາຫະກຳ ຂອງ ອົດສະຕາລີ (CSIRO). ເພື່ອເປັນການສືບຕໍ່ໂຄງການ ທະນາຄານພັດທະນາອາຊີ ໄດ້ໃຫ້ ທຶນແກ່ໂຄງການ ໃນໄລຍະສອງ ຊຶ່ງໄດ້ເລີ່ມແຕ່ ເດືອນ ມັງ ກອນ 2001 ໂດຍແມ່ນ ສູນຄົ້ນຄ້ວາກະສິກຳ ເຂດຮ້ອນ (CIAT) ເປັນຜູ້ຄຸ້ມຄອງ ແລະ ບໍລິຫານ. ໃນ ສ ປ ປ ລາວ, ປຶ້ມຫົວນີ້ແມ່ນໄດ້ຈັດພິມຂຶ້ນໂດຍການຮ່ວມມື ຂອງ ສະຖາບັນຄົ້ນຄ້ວາກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້ (NAFRI) ແລະ ສູນຄົ້ນຄ້ວາກະສິກຳເຂດຮ້ອນສາກົນ (CIAT).

ການພັດທະນາ ເຕັກໂນໂລຊີພືດອາຫານສັດ
ຮ່ວມກັບຊາວກະຊິກອນ

ການພັດທະນາ ເຕັກໂນໂລຊີພືດອາຫານສັດ ຮ່ວມກັບຊາວກະສິກອນ

ຈະປູກ,ຄຸ້ມຄອງແລະ ນຳໃຊ້ພືດອາຫານສັດ ແນວໃດ

ໂດຍ ເວີນເນີ ສະເຕີອ ແລະ ປີເຕີຣອນ

ແປ ແລະ ຮຽບຮຽງ ໂດຍ ພອນປະເສີດ ເພັງສະຫວັນ ແລະ ວຽງໄຊ ໂພຕະກຸນ.
ຈັດພິມ ໂດຍ ອົງການຄົ້ນຄ້ວາກະສິກຳສາກົນ ຂອງ ອົດສະຕາລີ ACIAR ແລະ ສູນຄົ້ນຄ້ວາ
ກະສິກຳເຂດ ຮ້ອນສາກົນ (CIAT).
ACIAR Monograph No. 89

ສູນຄົ້ນຄ້ວາກະສິກຳສາກົນ ຂອງ ອົດສະຕາລີ (ACIAR)

GPO Box 1571
Canberra, ACT 2601
Australia
Tel: (61 2) 6217 0500
Fax: (61 2) 6217 0501
E-mail: aciar@aciar.gov.au

ອົງການຊ່ວຍເຫລືອສາກົນຂອງອົດສະຕາລີ (AusAID)

GPO Box 887,
Canberra, ACT 2601
Australia
Tel: (61 2) 6206 4000
Fax: (61 2) 6206 4880
E-mail: infoausaid@ausaid.gov.au

**ສູນຄົ້ນຄ້ວາກະສິກຳເຂດຮ້ອນສາກົນ (CIAT) / ໂຄງການສົ່ງເສີມການປູກພືດອາຫານສັດ
ສຳລັບຄອບຄົວຊາວ ກະສິກອນ (FSP)**

c/o IRRI
DAPO Box 7777
Metro Manila
Philippines
Tel: (63 2) 845 0563
Fax: (63 2) 845 0606
E-mail: ciat-asia@cgiar.org
ISBN 1 86320 340 0

ເວີນເນີ ສະເຕີອ ແລະ ປີເຕີ ຮອນ (2001) – ແປ ແລະ ຮຽບຮຽງໂດຍ ພອນປະເສີດ ເພັງສະຫວັນ ແລະ ວຽງໄຊ ໄພຕະກຸນ:
ການພັດທະນາເຕັກໂນໂລຊີພືດອາຫານສັດຮ່ວມກັບຊາວກະສິກອນ – ຈະປູກ, ຄຸ້ມຄອງ ແລະ ນຳໃຊ້ ພືດອາຫານສັດໄດ້ແນວໃດ. ACIAR
Monograph No. 89. 96 pp.

ອອກແບບປຶ້ມໂດຍ ອານເບີຕ ບໍເຣໂຣ (Albert Borrero), ອີຣີ, ລອດສ ບາຍອດ, ຟິລິບປິນ.

ຈັດຫນ້າໂດຍ ແກຣີ ແບກລາກອນ ແລະ ໂປນ ຂອກແຄມ, ສ ປ ປ ລາວ
ແຕ້ມຮູບກະຕູນປະກອບ ໂດຍ ເດັບ ດານຽນ (Dave Daniel), ອົດສະຕາລີ.

ອອກແບບຫນ້າປົກ ໂດຍ ກິງພັດ ຫລວງລາດ, ສ ປ ປ ລາວ

ປຶ້ມແນະນຳສະບັບນີ້ ແມ່ນ ສະບັບທີ່ 2 ໃນຈຳນວນປຶ້ມແນະນຳ 3 ສະບັບ ທີ່ຈັດພິມຂຶ້ນມາສຳລັບພະນັກງານສົ່ງເສີມ. ປຶ້ມຫົວທຳອິດ
ແມ່ນກ່ຽວກັບ “ການພັດທະນາເຕັກໂນໂລຊີພືດອາຫານສັດຮ່ວມກັບຊາວກະສິກອນ-ຈະຄັດເລືອກພັນ ພືດອາຫານສັດ ສຳລັບຊາວກະສິກອນ
ໃນອາຊີຕາເວັນອອກສຽງໃຕ້ ໄດ້ແນວໃດ”. ສ່ວນສະບັບທີ່ 3 ແມ່ນ “ ການ ພັດທະນາທາງເລືອກ ດ້ານກະສິກຳ
ຮ່ວມກັບຊາວກະສິກອນ-ວິທີການເຮັດວຽກແບບມີສ່ວນຮ່ວມ ເພື່ອເຮັດໃຫ້ຖືກ ຕ້ອງແຕ່ຫົວທີ” ຊຶ່ງປຶ້ມ ຫົວທີ່ສາມນີ້ແມ່ນຍັງຢູ່ໃນຂັ້ນກະກຽມ.
ປຶ້ມທັງສາມສະບັບນີ້ ແມ່ນຈະໄດ້ຖືກຈັດພິມເປັນ ຫລາຍພາສາ ເຊັ່ນ: ລາວ, ຫວຽດນາມ, ຈີນ, ອິນໂດເນເຊຍ, ຟິລິບປິນ, ອັງກິດ ແລະ ໄທ.

ສາລະບານ

ຄໍາຂອບໃຈ

1 9 ກ່ອນທີ່ທ່ານຈະເລີມດັ້ນ

ພຶດຕະທຳສັດ-ການຕອບສະໜອງທາງເລືອກໃຫ້ແກ່ຊາວ
ກະສິກອນພຶດຕະທຳສັດຊ່ວຍຊາວກະສິກອນໄດ້ແນວໃດ?

2 15 ພຶດຕະທຳສັດແມ່ນຫຍັງ?

ເປັນຫຍັງພວກເຮົາຈຶ່ງຈຳເປັນ ຫຍ້າ ແລະ ຖິ່ນອາຫານສັດທັງສອງຢ່າງ?
ພວກເຮົາຄວນຈະປູກຫຍ້າ ແລະ ຖິ່ນອາຫານສັດປົນກັນບໍ່ ?

3 21 ພຶດຕະທຳສັດສາມາດປັບປຸງທາດບຳລຸງລ້ຽງ ໃຫ້ແກ່ສັດລ້ຽງໄດ້ແນວໃດ?

ເປັນຫຍັງສັດຄັ້ງເອື້ອງຈຶ່ງສາມາດຢູ່ໄດ້ ໂດຍກິນພຽງອາຫານ
ທີ່ມີຄຸນນະພາບຕໍ່ເທົ່ານັ້ນ?

ສັດຄັ້ງເອື້ອງສາມາດກິນອາຫານໄດ້ຫລາຍຊໍາໃດ?

ອາຫານສັດ ທີ່ມີຄຸນນະພາບດີ ແມ່ນ ອາຫານແບບໃດ?

ເພື່ອເຮັດໃຫ້ມີການຈະເລີນເຕີບໂຕດີ ສັດຄັ້ງເອື້ອງ ຈຳເປັນ ຫລື
ຕ້ອງການຫຍັງແດ່?

ຊາວກະສິກອນຈະສາມາດນຳໃຊ້ພຶດຕະທຳສັດໄດ້ແນວໃດ
ເພື່ອໃຫ້ສັດເຂົາເຈົ້າເຕີບໂຕດີ?

4 37 ມີຄຸນປະໂຫຍດອັນໃດອີກແດ່ ທີ່ ພຶດຕະທຳສັດສາມາດຕອບສະໜອງໃຫ້ໄດ້?

ຈະນຳໃຊ້ພຶດຕະທຳສັດແນວໃດໃນການຫລຸດຜ່ອນການເຊາະເຈື່ອນ?

ຈະນຳໃຊ້ພຶດຕະທຳສັດແນວໃດ ໃນການປັບປຸງດິນ?

ຈະນຳໃຊ້ພຶດຕະທຳສັດແນວໃດ ໃນການຄວບຄຸມວັດສະພືດ?

5 45 ຄວນຈະປູກພືດອາຫານສັດດ້ວຍວິທີໃດ?

ການປູກດ້ວຍລຳຕົ້ນ

ການປູກດ້ວຍເມັດພັນ (1) ການນຳໃຊ້ແກ່ນທີ່ມີຄຸນນະພາບດີ

ການປູກດ້ວຍເມັດພັນ (2) ການນຳໃຊ້ອັດຕາການຫວ່ານ ທີ່ ຖືກຕ້ອງ

ການປູກດ້ວຍເມັດພັນ (3) ການນຳໃຊ້ວິທີການຄຸ້ມຄອງ ທີ່ດີ

ພວກເຮົາສາມາດເຮັດຫຍັງອີກໄດ້ແດ່ເພື່ອເຮັດໃຫ້ການປູກພືດ

ອາຫານສັດໄດ້ຮັບຜົນດີ?

ເມັດພັນພືດອາຫານສັດຕະກຸນຖ້ວຈຳເປັນຕ້ອງໄດ້ປະສົມກັບເຊື້ອ

ຈຸລິນຊີຫລືບໍ່?

6 69 ສາມາດປູກພືດອາຫານສັດຮ່ວມກັບຊາວສິກອນໄດ້ແນວໃດແດ່?

ທາງເລືອກທາງດ້ານພືດອາຫານສັດອັນໃດທີ່ດີທີ່ສຸດສຳລັບລະ

ບົບການຜະລິດ ທີ່ ແຕກຕ່າງກັນ?

ລາຍລະອຽດເພີ່ມກ່ຽວກັບທາງເລືອກດ້ານພືດອາຫານສັດແຕ່ລະອັນ.

7 81 ຈະຄຸ້ມຄອງພືດອາຫານສັດໄດ້ແນວໃດ?

ຄວນຈະຕັດພືດອາຫານສັດເລື້ອຍປານໃດ?

ຄວນຈະຕັດສູງຊຳໃດ?

ຈະໃສ່ຝຸ່ນ ຫລື ປຸຍ ຫລາຍຊຳໃດ?

8 90 ສາມາດຕິດຕໍ່ ແລະ ພົວພັນເອົາຂໍ້ມູນໄດ້ຢູ່ໃສ?

ຄຳຂອບໃຈ

ປຶ້ມຫົວນີ້ ແມ່ນໄດ້ຂຽນຂຶ້ນບົນພື້ນຖານປະສົບການ ຂອງນັກຄົ້ນຄ້ວາທົດລອງ ແລະ ຊາວກະສິກອນ ທີ່ ເຮັດວຽກຮ່ວມກັນໃນໂຄງການສົ່ງເສີມການປູກພືດອາຫານສັດສຳລັບຄອບຄົວຊາວກະສິກອນ (FSP) ໂດຍໄດ້ຮັບທຶນຊ່ວຍເຫລືອຈາກ ອົງການຊ່ວຍເຫລືອສາກົນ ຂອງອົດສະຕາລີ (AusAID), ຊຶ່ງດຳເນີນ ມາແຕ່ປີ 1995 ຫາ 1999 ໃນອາຊີຕາເວັນອອກສ່ຽງໃຕ້. ໂຄງການດັ່ງກ່າວ,ຖືວ່າເປັນໂຄງການຮ່ວມມືລະຫວ່າງ ຊາວກະສິ ກອນ, ພະນັກງານສົ່ງເສີມແລະນັກຄົ້ນຄ້ວາທົດລອງຜູ້ທີ່ພັດທະນາເຕັກໂນໂລຊີພືດອາຫານສັດ ຮ່ວມ ກັບ ຊາວກະສິກອນ ໂດຍນຳໃຊ້ວິທີການເຮັດວຽກແບບມີສ່ວນຮ່ວມ. (ສຳລັບລາຍລະ ອງດ ກະລຸນາເບິ່ງເບື້ອງຫລັງຂອງຫນ້າປົກ). ວຽກງານດັ່ງກ່າວນີ້ ແມ່ນໄດ້ສືບຕໍ່ ໂດຍການໃຫ້ທຶນ ຂອງທະນາຄານພັດທະນາອາຊີ (ADB) ຊຶ່ງເປັນໂຄງການພາກພື້ນ ແລະ ໂຄງການສະເພາະໃນ ສປປ ລາວ ໂດຍທຶນ ຂອງ ອົງການຊ່ວຍເຫລືອສາກົນ ຂອງອົດສະຕາລີ. ໃນການພັດທະນາ ແລະ ຈັດພິມປຶ້ມດັ່ງກ່າວນີ້ແມ່ນໄດ້ມີການປະກອບສ່ວນເຂົ້າ ຂອງ ຫລາຍ ໆ ທ່ານ, ດັ່ງນັ້ນຈຶ່ງຂໍສະແດງຄວາມຂອບໃຈແບບພິເສດ ໄປຍັງພະນັກງານທີ່ເຮັດວຽກຮ່ວມກັບໂຄງການ ຊຶ່ງລວມມີ:

Aminah Abdullah, Le Van An, Bui Xuan An, Perla Asis, Le Hoa Binh, Dea Bonilla, , Wong Choi Chee, Francisco Gabunada, Liu Guodao, Bryan Hacker, Heriyanto, Ibrahim, Tatang Ibrahim, Peter Kerridge, Truong Tan Khanh, Elaine Lanting, Eduedo Magboo, Willie Nacalaban, ກັນດາ ນະຄຳມະນີ, ສຸລິວັນ ໂນວາຫາ, ສາຍແສງ ໄຜ່ແກ້ວ, ພອນປະເສີດ ເພັງສະຫວັນ, ວັນທອງ ແພງວິຈິດ, ວຽງສະຫວັນ ພິມພະຈັນວົງສິດ, ວຽງໄຊ ໂພຕະກຸນ, ທິງທອງ ພິມມະສານ, ຈັນພອນ ແກ້ວບົວລະເພັດ, ແສງປະສິດ ທອງສະຫວັດ, ເພັງ ຄຳມະວົງ, ຈິນຕະນາ ຈັນແດງ, Tugiman, Maimunah Tuhulele ແລະ Vu Thi Hai Yen.

ພ້ອມນີ້ຂໍຂອບໃຈ ມາຍັງທ່ານ Arthur Cameron, John Hopkinson, Ian Patridge, Ralph Roothaert, Bryan Hacker and Peter Kerridge ຜູ້ທີ່ໄດ້ປະກອບຄຳຄິດຄຳເຫັນເຂົ້າໃນການຂຽນ ປຶ້ມຫົວນີ້. ນອກນັ້ນ, ຍັງຂໍສະແດງຄວາມຂອບໃຈ ຕໍ່ທ່ານ Albert Borrero, Cerry Baclagon and Paul Bloxham ສຳລັບການກະກຽມ ແລະ ອອກແບບ, ທ່ານ Jim Holmes, Peter Horne, Peter Kerridge, Nathan Russell, Max Shelton and Werner Stur ໃນການຕອບສະ ຫນອງທາງດ້ານ ຮູບພາບ ແລະ ຄວາມຕັ້ງໃນໃນການລິເລີ່ມ ຂອງເຂົາເຈົ້າ ແລະ ທ່ານ ກອງພັດ ຫລວງລາດ ໃນການແຕ້ມ ຫນ້າປົກ. ຂໍຂອບໃຈມາຍັງທ່ານ Dave Daniel ສຳລັບການແຕ້ມຮູບກະຕຸນທີ່ສວຍງາມເພື່ອປະກອບພາບເຂົ້າ ແລະ ເຮັດໃຫ້ປຶ້ມຫົວນີ້ມີຊີວິດຊີວາຂຶ້ນ. ທ້າຍນີ້ແມ່ນຂໍສະແດງຄວາມຂອບໃຈ ໄປຍັງສູນຄົ້ນຄ້ວາກະສິກຳສາກົນ ຂອງ ອົດສະຕາລີ (ACIAR) ທີ່ໃຫ້ທຶນໃນການຈັດພິມ ແລະ ໂດຍສະເພາະແມ່ນການສົ່ງເສີມຂອງ ທ່ານ Peter Lynch.